Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייטאל וואכענטליך
מיטוואך, פרייטאג אונד שאנטאג.
אונד קאסטט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנצ'יעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
חאלב'יעהריג 5 גולד. — הר. ע. וו.
פיר'טעל'יעהריג 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר דיא אויסלאנד
גאנצ'יעהריג 11 גולד. — הר. ע. וו.
חאלב'יעהריג 5 גולד. 50 הר. ע. וו.
פיר'טעל'יעהריג 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויך די זע ציי
יעדע
פ ר ע נ ו:
אונד דער פרי.
בקינגום פיס ד
ערסטן
דיא יעדאי
וואיטצנע
וואכן מאי
אנס-נע

מונג קאנן מאן
ן מאנ
ן ע ר י ר ן
נומעראנאנס-פרייס
עס עסטאנגע דעס
בלאטעס.

צייגן בעזינדעס
דיך אין
ד ע ר ס ט
ר בולוואר נומ' 29
אונד דיא פרינטסטאבליר
לדער צו זענדען בעליעבן.

Nr. 135, אנג. דרייצעהנטער יאהרג. פע.סט, מאנטאג ד כסליו ה.תרמ"ב. Pest, den 28. November 1881.

אלט-נייע מיטטעל.

איינער, דער פיעל אויף געלעהרזאמקייט געהאלטען אונד דיא נייעסטען ערפינדונגען אויף דעם געביעט דער וויסענשאפט זעהר בעוואנדערט, ריכטעט איינמאל אויך אן איינע געלעהרטען-אקאדעמיע דיא פראגע: אב ניכט דיא וויסענשאפט אין גוטעם מיטטעל גענען דיא מיזג ערפינדונג העמטעט, דא ער אין זיינער ווירטשאפט צו פיעל פאן דען מיזגן געפלאגט ווירד. אונד דיזזער בעוואונדערער דער געלעהרזאמקייט ערהיעלט פאן דער געלעהרטען-אקאדעמיע דיא אנטווארט: דאס בעסטע מיטטעל גגען דיא שליממען מיזג איזט איינע גוטע קאטצע!

אב נון ענער מאנן מיט דיזער אנטווארט ווייטער אין בעוואונדער דער געלעהרזאמקייט גע-בליעבען, וויסען ווייר ניכט. ערגינפאללס קאנגטע ער זיך דענקען: איין זאלכעס מיטטעל וואר יעדעס בייער שאן פאר יאהרטייזענדען בעקאנגט.

נון, דער אין אונגארן בעשעפטיגטן זיך שאן אינזערע שטאאטס-מענגער, פאליטיקער אונד דיפלאמאטען דייט 10 יאהרען מיט דער פראגע, דיא מאן אינזערע אונגעהייער פיעלען שולדען טילגען קאנגטע? פאן יאהר צו יאהר ווערדען דיא איינגאהמען פאן דען איינגאבען אים פיעלע מיליאנען איבער-שרייטען, דאס דעפיציט איזט אין פארטיעהרענדעס וואכסען, אומזאנסט מאכטען אינזערע פינאנצמיניס-טער דאסזעלבע בעקעמפפען, פערגעבענס ערהאלטען דיא דיא אלטען אונד שאפפען נייע שייערן, דאס דעפיציט וויל ניכט שווינדען אונד דיא פיעלען שולדען וואללען ניכט וועניגער ווערדען!

נון ווירד שאן דייט וואכען פערקונדיגט: אינזער גראסער שטאאטס-מאנן, קאלאמאן נייגי (דער אים יאהרע 1874 אינס מיניסטעריום גערעפען, אים עבען אינזערע צערשטעטען גולד-פערהעלטניס-סע צו אדגען, אבער שאן אין יאהר דאריין צוריק-טרעטען מיסטע) אין נייעס ווערק הערויסגעבען ווערדע, אין וועלכעם אין זעהר קלוגעם מיטטעל צור בעווישונג דעס דעפיציטס אונד צור פערמינ-דערונג דער פיעלען שולדען עגטהאלטען זיין ווירד.

פארגעסטערן איזט דיעס לענגסט ערוואארטע-טע בוך מיט דעם קלייגען מיטטעל, ערשיענען — אונד זעהע: דא הייסט עס גאנץ איינפאך: נאכדעם אינזער דעפיציט אונד אינזערע שולדען נאכסטען-טהיל נור דיא פאלגען דאפאן זיין, דאס אינזערע איינגאבען גראסער אלס אינזערע איינגאהמען זינד, זא מוס מאן גאנץ איינפאך אונד ווייטער פערמעהרען: דיא בזוהערגען שטייערן מיסטען פערמעהרט אונד דאנן ווייטער נייע שטייערן געשאפפען ווערדען.

הערר פאן נייגי איזט אבער זא גנעדיג, איינען אינטערשייד צווישען דירעקטען אונד אינדירעקטען שטייערן צו מאכען אונד דאביא צו זאגען, דאס דיא דירעקטען שטייערן ניכט מעהר ערהאהט ווערדען קאנגען אונד דאס נור דיא אינדירעקטען שטייערן געשאפפען ווערדען מיסטען.

דיא דירעקטען שטייערן, וועלכע יעדער נאך זיינען פערמאגענס-פערהעלטניסען, נאך זיינעם איינקאמען, דירעקט צאהלט, זינד וואהל דיא גע-רעכטעסטען שטייערן, אבער נאכדעם פיעלע דאס איינקאמען פערלייגגען אונד דער שטאאט דאס-וועלבע ניכט גענוג קאנגען, זא מוס דער שטאאט דיא אינדירעקטען שטייערן פיר דאס, וואס דער מענש פערבריכט אונד ע ר צ ע ה ר מ. איינפיהרען.

אל זא דיא אינדירעקטען שטייערן, דיא פערצעהרונגס-שטייערן, וועלכע דער שטאאט אינגע-דעכטער וויזע אונד נור אים נאמה איינטרייבט, ווייל דיא גערעכטען דירעקטען איינקאممטנג-שטיי-ערן אידם ניכט גענוגען, ווייל דערר גיבט נאך פער-מעהרען אונד צוואר נור דאהער, ווייל דער שטאאט אין דער גראممטען נאמה זיך בעפינדט אונד קיינען אנדערן איזוועג קענגט.

הערר פאן נייגי שרייבט: „פאן דער אבשאפ-פונג דער ארמענען אדער איך נור פאן דער פערמינ-דערונג דער גראסען ארמעע-קאممטען קאנן עעטצ קיינע רעדע זיין, וויא דיעס בעריישט אין דער דע-לעגאציאן אפט ערקלערט ווארדע. מאן קאנגטע וואהל מיט דען פיעלען איינגאבען עטוואס שאפ-ען, אבער צו פיעל קאנן אונד דארף מאן איך הייר ניכט שאפען. וועגן אינגארן אין מאדער-נער שטאאט בלייבען ווילל, זא מוס ער יא איך אלל דיא מאדערנען אונד קאפפבארען איינרישונ-גען, דיא דעשטאאטע אין געבלדעטער שטאאט האבען מוס, עבענפאללס האבען. וועגן ווירן אינ-זער פאטערלאנד אלס איינען מאדערנען אונד גע-בלדעטען שטאאט ערהאלטען אונד דיא פיר דענ-זעלבען ערפארדערלינען איינגאבען ניכט פערמינ-דערן וואללען, זא מיסטען ווير אונס אנשטרענגען, אונד צו דענן ערהאלטונגס-קאممטען נאך אללער מאגליכקייט בייטרייגען, וועלכעס פאן דען קלי-דערן, דיא ווירן איך דעם ליבב טראגען, פאן דען קער-צען, דיא ווير פערבראנגען, יא זאגאר פיר דאס איינ-אתמען דער לעבן זאללען ווير שטייערן צאהלען."

„לענגער קאנגען ווير (זאגט הערר פ' נייגי) דער צונאהמע אינזערער שולדען אונד דעם פאן יאהר צו יאהר וואכסענדען דעפיציט ניכט רוהיג צו-זעהען. אין פיר ערענס-צייטען קאנגען ווير אונס נאך מיט דיעזעם דעפיציט אונד מיט דען שולדען הע-רומפלאגען; אבער ווענה אונס, וועגן אין קריעג איינבריכט, דעסען קאסטען אונגעהייערע מילל-אָנען פערשלינגען, ווير מיסען דאנן אינרעטטבאר באנקערעט ווערדען — אונד דאנן העמטע אבער איך אינגארן אלס זעלבסטשטענדיגער שטאאט צו עקסיסטירען אויפגעהערט. ווير מיסען דאהער דיע-זע פיערדעגס-צייטען דאצו בענוטצען, אים אינזערע ווירטשאפט צו פערבעסערן. איינע רעטטונג פאן דעם מאדערנדען דעפיציט בעשטעהט אלזא איינציג אונד אללין אין דער איינפיהרונג נייער אינדירעק-טער שטייערן. איך פאנקרייך, וועלכעס נאך דעם אנגלזלכען קריעגע פאם יאהרע 1870 גאנץ דאר-נידערלאג, קאנגטע נור דורך דיא איינפיהרונ-גייער אינדירעקטער שטייערן זיין ווידעראיפבל-הען ערלאנגען. איך ענגלאנד, נאר-אמעריקא אונד איטאליען מהאטען דאסזעלבע, אונד דייטש-לאנד וויל יעטצט עבען זיינע געשטייגענען בע-דירפניססע דורך פערמעהרונג דער פערצעהרונגס-שטייערן דעקען. ווير מיסען אלזא פאן שאאפ-בוים-וואלל, זיידענ-, האנפ- אונד פלאכס-שטאפ-פען, אא זאגאר פאן פערשיגען קליידערן, פאן גלאז אונד געשירר, פאן אל אונד צינדהאלצבען שטייערן צאהלען, דיא קוריעטיע, פאבריקאנטען, נאמס-ווירטהע אונד קאפפעע-הייז-אינהאבער זאללען דא-צו געצוואונגען ווערדען, צו בעגינן אינעם ערען מאנאטס דעם שטייער-אנשפעקטאר דאס ערגעב-נים אהרער געשעפטע פאם פאריגען מאנאטע צו מעלדען, וואהרע, וואס אונד וויא פיעל דיא געקויפט, וויא פיעל אונד וועגן דיא פערקויפט האבען; ע-דע פערלייגונג אונד יעדע אינפנקטליכקייט דישעגס דער בעטרעפפענדען זאלל א בעשטראפט ווערדען."

דאס זינד דיא נייעי מיטטעל, וועלכע זעהר אי זינד. ביא דען נייען שטייערן אין בייר האבען שאן: פאן דעם הערמשפאנגי מארען אויסצושטעהן פלאנע מיסטע מאן פיר כונג דער שטייער-אנגעהענדע שטייערן, ווייל דאס נייגסטע נייגשען אונד זעהר דריקענדע פאן צוקער, קאפפעע אונד דיא געשעפטס-לייטען דער שטייער-אינשפעקטען — אונד נאך דעם נייגשען אינטערעסע אינטערע בעוואנדערונג אלס אינזערע אינגארן אין נאהמען זינד, זא מוס מאן גאנץ איינפאך אינזערע אינגאבען פערטערען. דא אינזערע קרעפטע צו שווער זינד, אינען מאדערנען שטאאט מיט זא פיעלען קאסטבארען אפארדע-זאכען צו ערהאלטען, זא מיסען ווير אונס גאנץ איינפאך מיט אונזערע זעלבסטשטענדיגען שטאאטע, אין דעם שפארזאם אונד קארג געווישטהאפטע ווירד, בעגינגען. אינגארן איזט יא ניכט פיאנקרייך: פיאנק-רייך איזט ריך; זיינע מיטטעל פעלליבען אים אי-נען זא קאסטפיעליגען אפארדע-שטאאט צו ער-האלטען. ווير אבער, דיא ווير ניכט זא ריך זינד, קאנגטען אונס אייך מיט זיינערן קאסטפיעליגען אינרכטונגען בעגינגען. ווير קען נעלד האבען, דארף אוך ניכט פיעל פעלליגען מאכען.

נון, דיעזעס פאלקס-מיטטעל איזט עבענ-פאללס ניכט נייא: אבער ערגינפאללס ערטרעגלי-בער, אלס דאס אלט-נייע מיטטעל פאן נייגי!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

*(איין בעזוך דעס קולטוס-מיניסטערס אים ראבבינער-סעמינאר.) פרייטאג — דען 25-טען דיעזעס — בעזוכטע דער קולטוס-מיניסטער הערר טרעפארט אין בעגלייטונג דעס הערן מיניסטעריאל-ראטהעס גאנצ אונד דעס סעקציאנס-ראטהעס סאלא דאס ראבבינער-סעמינאר. דער מיניסטער ריכטעטע פאסט אן זעמטליכע ראבבינאטס-קאנדידאטען פראגען, וועלכע דיעזע מיט זא פיעלער אבקענענ-נים בעאנטווארטעטען; דאס זיינע עקסעללענץ אי-בער דיא פארטשריטטע דער יונגען הערען סעמי-נאריסטען זיינע אללע צופריעדענהייט איסדריקטע. בזוהער ווערע דער גאנצע אללע פאן זעהר גערינגע איינטערעססע. דער מיניסטער האט וואהל דאך דיא סעמינאריסטען ניכט אים „שם ופיסקס" פערהאפט, זאנדערן אים גריעכיש, לאטייניש, מאטהעמאטיק, פילאזאפיע אזו'ו, אים וועלכע גגענשטענדע מאן זיך דאך אין יידישן קרייזען אין בעצוג אויף איינען ראבבינער ניכט זאנדערליך קיממערט. פיעל וויכ-טיגער איזט אללגעמיין אינטערעסע דער הערן מי-ניסטער: „אך האבע דיעזע רעכטפערטיגונג זאמטליך געטאנען, דאס דיא צאהלענגע דעס סעמינארס, וועגן זיא איינמאל אלס ראבבינער אנגעשטעללט ווערדען, ניכט דורך טרענגונגען אין איהרען גע-מיינדען בעאנזוהנונג ווערדען. קראפט מיינעס ווי-סענס ערלאסעס זינד יא דיא איסטרעעגיגען פערפאסליכטעט, נאך ווערהעגד דדיא יאהרע אן דיא מיטטעל-געמיינדע קולטוס-שטייערן צו לייס-טען. דערוהרד ווירד דאס אבעל דער „טרענגונג" וך דאס שטרענגסטע נייגשען רעטטונגס-מיטטעל, וועלכע זעהר אי זינד. ביא דען נייען שטייערן אין בייר האבען שאן: פאן עסטערריך, קאפפעע אונד דיא געשעפטס-לייטען דער שטייער-אינשפעקטען — אונד נאך דעם נייגשען פלאנע מיסטע מאן פיר כונג דער שטייער-אנגעהענדע בעוואנדערונג אינטער בעוואנדערונג אינזערע אינגארן אין נאהמען זינד, זא מוס מאן גאנץ איינפאך אינזערע אינגאבען פערטערען. דא אינזערע קרעפטע צו שווער זינד, אינען מאדערנען שטאאט מיט זא פיעלען קאסטבארען אפארדע-זאכען צו ערהאלטען, זא מיסען ווير אונס גאנץ איינפאך מיט אונזערע זעלבסטשטענדיגען שטאאטע, אין דעם שפארזאם אונד קארג געווישטהאפטע ווירד, בעגינגען. אינגארן איזט יא ניכט פיאנקרייך: פיאנק-רייך איזט ריך; זיינע מיטטעל פעלליבען אים אי-נען זא קאסטפיעליגען אפארדע-שטאאט צו ער-האלטען. ווير אבער, דיא ווير ניכט זא ריך זינד, קאנגטען אונס אייך מיט זיינערן קאסטפיעליגען אינרכטונגען בעגינגען. ווير קען נעלד האבען, דארף אוך ניכט פיעל פעלליגען מאכען.

נון, דיעזעס פאלקס-מיטטעל איזט עבענ-פאללס ניכט נייא: אבער ערגינפאללס ערטרעגלי-בער, אלס דאס אלט-נייע מיטטעל פאן נייגי!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

*(איין בעזוך דעס קולטוס-מיניסטערס אים ראבבינער-סעמינאר.) פרייטאג — דען 25-טען דיעזעס — בעזוכטע דער קולטוס-מיניסטער הערר טרעפארט אין בעגלייטונג דעס הערן מיניסטעריאל-ראטהעס גאנצ אונד דעס סעקציאנס-ראטהעס סאלא דאס ראבבינער-סעמינאר. דער מיניסטער ריכטעטע פאסט אן זעמטליכע ראבבינאטס-קאנדידאטען פראגען, וועלכע דיעזע מיט זא פיעלער אבקענענ-נים בעאנטווארטעטען; דאס זיינע עקסעללענץ אי-בער דיא פארטשריטטע דער יונגען הערען סעמי-נאריסטען זיינע אללע צופריעדענהייט איסדריקטע. בזוהער ווערע דער גאנצע אללע פאן זעהר גערינגע איינטערעססע. דער מיניסטער האט וואהל דאך דיא סעמינאריסטען ניכט אים „שם ופיסקס" פערהאפט, זאנדערן אים גריעכיש, לאטייניש, מאטהעמאטיק, פילאזאפיע אזו'ו, אים וועלכע גגענשטענדע מאן זיך דאך אין יידישן קרייזען אין בעצוג אויף איינען ראבבינער ניכט זאנדערליך קיממערט. פיעל וויכ-טיגער איזט אללגעמיין אינטערעסע דער הערן מי-ניסטער: „אך האבע דיעזע רעכטפערטיגונג זאמטליך געטאנען, דאס דיא צאהלענגע דעס סעמינארס, וועגן זיא איינמאל אלס ראבבינער אנגעשטעללט ווערדען, ניכט דורך טרענגונגען אין איהרען גע-מיינדען בעאנזוהנונג ווערדען. קראפט מיינעס ווי-סענס ערלאסעס זינד יא דיא איסטרעעגיגען פערפאסליכטעט, נאך ווערהעגד דדיא יאהרע אן דיא מיטטעל-געמיינדע קולטוס-שטייערן צו לייס-טען. דערוהרד ווירד דאס אבעל דער „טרענגונג"

שטירנע איינע פערלעטצונג. דיא יעדאך ניכט לע-בענסגעפעהרליך איזט: (דאס זינד לויטער „נסים", אללין דיא פערוואלטונג דער איזענבאהנען זאלל-טען זיך אויך איך זאלכע „נסים" דענן דאך ניכט פערלאסטן. עס מיסטע ווירכליך אין שטרענגעם געזעטץ געשאפפען ווערדען, פערמאגע דעסטען דיא איזענבאהנ-פערוואלטונג פיר יעדען אינגליקס-פאלל שטרענגע פעראנטווארטליך געמאכט ווירד. ווענן דיא הערען אום דאס לעבען דער רייזענדען זיך יא זא וועניג קיממערן, זא דירפטען זיא דורך שטרענגע שטראפען צו גראסערער זארגפאלט פער-אנלאסן ווערדען!)

* (אוים וואר-פאלאטא) ווירד בעריכטעט: עס איזט געגרינדעטע אויסזיכט פאר-האנדען, דאס איך דער דריטטע פאן דען רוב-מערדערן, וועלכע ביא דער פאמיליע נאלד יענע גרייזל-טהאטען אויסאבטען, געפאנגען ווערדען דירפטע. פריא נאלד האט מיט אינעם שווארצע בעקרעפטיגט, דאס דער בים רובמארדער האם-טער געפונדענע גולד-בייטעל, עבענזא ווי דער ראק, מיט דעם דער בים דאר פע טשאר אלס ליכט אויפגעפונדענע רוב-קאמעראד האסטערס בעקליי-דעט וואר. איינגטהום אהרעם ערמארדעטען גאטטען געוועזען זינד.

* (איין הויז-בעזיטצער אלס רובמארדער.) אים וויען ווירד פאם 24-טען דיעזעס בעריכטעט: גראפעם אויפזעהען ער-רעגט היער איין רובמארד-פאלל, דער איינגטליך בעריטם אים מאנאט נאוועמבער 1878 פעראיבט וואורדע, יעדאך יעטצט ערסט, אונד צוואר דורך דען איינגגען זאהן דעם רובמארדערס צור פאלל-צוילכען אנציינג געלאנגט איזט. דער ווייגער הויז-בעזיטצער אונד גארטנער מארטין ראנפטל האטטע געטלדט איינען גארטנער-גהילפען, נא-מענס אנטאן זאסמאנן. דיעזער גהילפע איזט אים מאנאט נאוועמבער 1878 פלאטצליך פערשוואונ-דען. דער גהילפע בעזאס צוויא שפאר-קאססא-ביכלין איך גראפערע סוממען. אללעס שפראך דאפיר, דאס מארטין ראנפטל זיינען גהילפען ער-מארדעט האבע, אום זיך דער בעססרן אלס אנזאאיינ-גען. פאר גערעכט לייגגעטע מארטין ראנפטל הארט-נעקיג דען מארד אן זיינעם גהילפען, נאב אבער צו, דאס ער זיך דעסען פערמאגגען אننעאיننגעט האבע. דאס גערעכט קאننטע אللא דען פערברע-כער בלאם וועגען דיעבעשטאהלס פעראורטהיילען. דיעזער שאننע אבריטעטע דער איننגיגע זאהן דעם איننגעקערקערטען מארטין ראנפטל אים גארטען אונד שטעם דאביא אויך איننע איننע שטעללע, וואו איך מאדטער קارپער פערשארדט וואר. נליך שטעגע אין אדם דיא גووטהייט אויף, דאס דיעזער טارطע كارپער דער דעם פערשوانددענען גארטننער-גהילפען אנטאן זאסمאנן זיא. עס וואר אדم נון געווים. דאס ליידער זיין פאטער דער مارمدرد דעם گارطننر-גהילפען וואר. נאך لاننגעم كامپפפ מיט זיך זעלבסט, איילטע ער צור פאليزيי אונד מאכטע פאן דעם פאللע דיא אנצייגג. איننگ كامممسساريس וואורדע זאנליך אן ارط אונד שטעللע ענטזוג-דעט, וועלכע דען טاطען كارپער אונטערזוכטע. דיא נאכבارשافط ערקאننטע נליך אן דער ليچ דען פערשوانددענען אנטאן זאסמאנן. דער كارپ דעם טاطען וואר מיטטעלסט איننער האקע ענט-צוויא גשפאלטעט. מערקווירديג היעבייא איזט, דאס איننגע مانאטע נאך דיעזעם روبمارده איך דער ذيرهيتس-וואכמאנן ئاهانן شتاكرهاممער פערשוואונדען וואר. דיעזער וואר נעמליך פאן דער פאليزيي בעאויפטראגט, דען פערדעכטיגען מאר-טין ראנפטל צו איבערוואכען, אים פיר דעסען שולד בעשטיממטע בעוויזע צו האבען. פלאטצליך איזט אבער אויך דיעזער ذيرهيتس-וואכמאנן פערשוואונדען. דער פערדאכט ליעגט אللא נאהע, דאס מארטין ראנפטל איך דיעזע דורך איننען מارد בעזيتيגט האט. איסער מארטין ראנפטל איזט אויך דעسسען פריא פערהافطעט וואردען, דא דיעזע אין דעם פערדאכטע איننער ميتووس-ستننشافط אן דעם ראפפפעל-פערברעכען שטעהט. דיא עלטערען זינד אللא דورך דיא אנצייغ دעم ا-ننغنען זאהننغم دעم غريتسبط ابيرليغفرط واء-دען, וואס דען גאننغען פאللל دافففلط اننتفرفس-סאנט ערשיننغن لاسط!

* (אויס דעם اننغارישען ريسكستاغ.) אין דער غرفستيننغن ويتننغ דעם اننغارישען ريسكستاغ אבערريسكط דער ريسكستاغس-פערזידענט איننע צישريפט דעם מיننס-טער-פערזידענטען טיסא, אין ווילכער דיא ערننע-ننغ דעם גראפען كالناكי צום مننستער דעם اننס-סערן אונד مننستער דעם كاوزرليכען הויזעם געמעלדט וווردע. — נאך פאלגאנג דער שלוס-רעכننغن פאם יאהרע 1880 וואורדען מערדערע געזוכע פערלעזען, דארننטער איך דיא געזוכע מערדערער غريكسس-דאפע, דערען מיטגليدער אום ערהאהننغ דער غرفاهلطע אننזكننغ. היעריך זאללטע ننغ דאס געזעטץ אבער דיא פערايننننغ דער كامّستاط ماركننا אונד אבני צור פערדאנד-ننغ גגלאننغننغ: מאן בעאننטننغ יעדאך דיא اويسشيننغ דיעזער פערהاندلننغ בيז צום איننغ-לאننغننغ דער ערקלערننغ דעם كامّستاطس ماركننا. היעريך ننغلاننغط זאהننغ דער غزوتننغ-ننغننغ אבער דיא פערוועننغننغ פאן اويسهلفس-ريسكستاغ ביא דער كاننغلننغ ماططغل צור פערהاندلننغ.

* (אונזער نيير غزاننغردטער اين فططرسبورغ.) דא ننغ אننغער בيز-הערننغער غزاننغردטער אין فططرسبورغ, גراف كال-נאקי, צו אننغערעם مننستער דעם اويسעין ער-נאننغط וואורדע. זא ווירד יעטצט براف ططيننغ-בערג מיט דער פערטרططننغ אننغערער مانارچيא בים روسسننغ האפע בططريس וווردען. (זא מעלד-דעט איننע הريننغ דططننغ.)

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערן ל׳ ל׳ הייר: לאססען זיא זיך איינמאל איין „שטיקעל תורה" (ווי גלויבען, עס איזט פאם „בינה לעתים") נאכערצעהלען: עס ششעהט „תשימנו מדון לשכנינו ואיבנו ידענו למה" — וואהרים „למי"? — עס זאללטע דאך הייסען „לנו"! — אבער דער פסוק קלאנג דאריבער, דאס ווייר זורען בייא דען איבריגען פאלקערן ליידער זא פער-אכטעט ווערדאס ווענן אונערע נאכבארן מיט אונס שפרייען, דא ווערדען נאך דיא נאכבארן פערשאפפططע, דאס זיא זיך מיט אונס הערוششططللען. — פאן דא פאלגט, דאס ווענן זיך איין ארדططططليכער מענש מיט איننעם שطططططط

פֿאַן אַבער 60 יאָהרן. נעווס, דיא גראָסטע זעל־מענהייט!

* (איינע פֿערוויקלונג אים וואר־פאַלאָמאַער רוב־מאָרד־פּראָצעסס.) אים וועסטרס ווירד בעריכטעט: פֿעל איזוהען ערהעבט היער דיא פֿער־האַפֿטונג דעס פּאַסט־קוטשערס יאָהן מאַרמאַ וועגען טהיילנאַהמע אַן דעם רוב־מאָרדע דער פּאַסט־ליגאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ. דיעזער וואַר געטליך ביא דער פֿאָהר־פּאַסט אנגעשעלט, מיט דער ער אינמאַל נאָך וואַר־פאַלאָמאַ, דאס אנדערעמאַל וויי־דער נאָך באַלאָמאַ־פֿירער פֿאָהרען מוסטע. נין מאַכטע איין וואהלהאַבענדער בויער אין באַלאָמאַ־פֿירער בים געריכטע פֿאָלגענדע אנצייגע: „דער פּאַסט־קוטשער יאָהאַן מאַרמאַ טהיילטע מיר זעלבסט מיט, דאס ער אין דעם רוב־מאָרד דער פּאַ־מיליע גאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ אינוואַפֿענע טהייל־גענאָממען האַבע. אלס ער מיט אייגער האַנד ביא דער האַפֿטונג יאָהאַן דעלאַ דעלאַר ענטשטע־מאַרמאַ נאַכטרוהע דיא דעלאַ, וועהרענד דער מאָר־דער אונד זיין קאָלעגע שלייך דיא ווידער־פּאַמיליע ער־מאָרדעטן.“ — נין שטעללט עס זיך זאָגאַר הערויס, דאס מאַרמאַ זיינען בעגאַנגען אייגע סוממע פֿאַן 200 גולדען אלס דאַרלעהען אנגעבאָטען, וועלכעס געלד וואַהרשיינליך נוריפֿאַן דיעזעס רוב־מאָרד־דער קאָמען. אין פֿאָלגע דיעזער אנצייגע וואַרדע מאַרמאַ נאַכטרוהע אייגענצאַנען, דיעזע אין פֿאַבע זאַכע ערהעלט אבער פֿאַלשטליך אייגע פֿערוויקלונג, דיא שיער צו לאָזען זיין ווירד. דער דיעזיגע פּאַסט־מייסטער רוסטעט געמליך אַן דאס גע־ריכט אין אמטליכעס שרייבען, וואָרין עס הייסט: „וואַהרן מאַרמאַ קאָמען אין דעם רוב־מאָרדע אין וואַר־פאַלאָמאַ אינמאָלך טהיילגענאָממען האַבען, דיא אין אייגענ נאַכט, אין וועלכער דער מאָר־דער פֿאָלל־פֿירט וואַרדע, מיט דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער געפֿאָהרען וואַר. ער קאָנגסט אלזאָ דאָך אינ־מאָגליך גלייכצייטיג אין באַלאָמאַ־פֿירער אין דער וואַר־פאַלאָמאַ געוועזען זיין?“ — מאַרמאַ לייגנעט נאַטירליך פֿאַר געריכט עבענפֿאַלס זיינע טהייל־נאַהמע אין דעם פֿערבריעכען. דיא אנגעלעגענהייט ערשיינט אלזאָ דורך דיא: ווידערשפּרעכענדען אים־זאַגען זיינס באַלאָמאַ־פֿירער בייגעס אונד דעס וועפּפּיטער פּאַסט־מייסטערס אין פֿערוויקלונג דאס דער געריכטס־האַף זולבסט אין צווייפֿעלהאַפֿטע פֿער־לעגענהייט זיך בעפֿינדעט. עס איזט וואָהר מאָגליך, דאס דיא אנצייגע דעס בייגעס נכט אין וואַהרהייט בעדייטע אונד עשיא גיר אים ראַכע גיגען דען מיטשטער פֿאַלאָמאַ וויא. עס איזט אנדערזייס אבער אין מאָגליך, דאס דער פּאַסט־מייסטער דען קוט־שער וואַהל מיט דער בעפֿאָרדערונג דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער בעשטייט האבע, דיעזער אבער דאָרים קאָנגסט איהרען בייזדער אנשיפּאַס נכט צו־ריקהאַלטען; פֿר דיקטע איהר קאָנסטאַטיט דיא האַנד אונד אייליגט דאָפֿן.

פֿינפֿאַנצדיאַנצייגסטעס קאַפּיטעל.

נין זעהען ווי, וואס וועהרענד דער גראָפֿאַרטונגן מאַהל־צייט אים הויז דעס אנדיאָסס III. פֿאָרגעפֿאַלען.

אלס דרווזס אין דאס הויז דעס אנדיאָסס III. געטרי־טען וואר, קאַם איהם דיא הויז־פּאַסטער יולא עגגעגען, בעגריסט איהן פֿריידיג אונד מאַכטע איהם פֿאָרוויסס, דאס ער איהר הויז געמעהרן, דאס ער שאָן לאַנגע זיך איהר נכט געזייגט האַבע. — „איך עס פֿעללייכט בייא דער הייזגען יונגער אייגע מוטטער, דיא־ענגען צו מיידען, וועלכע דיא אס לייגסטען זעהען?“ פֿראַגט יולא.

„נין! (אַנטע דרווזס) איך מיידע גיעמאַלס מיינען פֿייגער אדער אייגע פֿייגדען.“

„דאַרף דיך יולא צו דייגען פֿייגדגען צעהלען?“

„וועלבסט פֿר דען קאַייזר וועדע עס אייגע עהרע (אַנטע דרווזס וויצציג), אייגע זאָ לייבענסווערדיג פֿייגדען צו בעזיצען.“

„אַה! וויא דוא מיינער פֿראַגט אויסגו־ווייגען פֿער־שעמהפֿט; נין, וואַרטע, איך ווערדע דיר אייגע בעגריגע פֿראַגע אַנטגעגען, אייך וועלכע דוא בעגריגע אנטוואָרטען מוסט: איזט עס וואהר, דאס דוא אין בעוואונדערער פֿאַן דאָרים בזיט?“

„וועלכער יונגע מאַנן ווירד אייגע זאָלכע שאַנהייט נכט בעוואונדערן?“

„דוא בזיט זאָ שליפֿפֿיג, וויא אין גלאַטטער פֿיש; דאָרים קאָנגסט איהרען בזידער אנשיפּאַס נכט צו־ריקהאַלטען; ער דיקטע איהר קאָנטראַקטס דיא האַנד אונד אייליגט דאָפֿן.

נין זעהען ווי, וואס וועהרענד דער גראָפֿאַרטונגן מאַהל־צייט אים הויז דעס אנדיאָסס III. פֿאָרגעפֿאַלען.

אלס דרווזס אין דאס הויז דעס אנדיאָסס III. געטרי־טען וואר, קאַם איהם דיא הויז־פּאַסטער יולא עגגעגען, בעגריסט איהן פֿריידיג אונד מאַכטע איהם פֿאָרוויסס, דאס ער איהר הויז געמעהרן, דאס ער שאָן לאַנגע זיך איהר נכט געזייגט האַבע. — „איזט עס פֿעללייכט בייא דער הייזגען יונגער אייגע מוטטער, דיא־ענגען צו מיידען, וועלכע דיא אס לייגסטען זעהען?“ פֿראַגט יולא.

„נין! (אַנטע דרווזס) איך מיידע גיעמאַלס מיינען פֿייגער אדער אייגע פֿייגדען.“

„דאַרף דיך יולא צו דייגען פֿייגדגען צעהלען?“

„וועלבסט פֿר דען קאַייזר וועדע עס אייגע עהרע (אַנטע דרווזס וויצציג), אייגע זאָ לייבענסווערדיג פֿייגדען צו בעזיצען.“

„אַה! וויא דוא מיינער פֿראַגט אויסגו־ווייגען פֿער־שעמהפֿט; נין, וואַרטע, איך ווערדע דיר אייגע בעגריגע פֿראַגע אַנטגעגען, אייך וועלכע דוא בעגריגע אנטוואָרטען מוסט: איזט עס וואהר, דאס דוא אין בעוואונדערער פֿאַן דאָרים בזיט?“

„וועלכער יונגע מאַנן ווירד אייגע זאָלכע שאַנהייט נכט בעוואונדערן?“

„דוא בזיט זאָ שליפֿפֿיג, וויא אין גלאַטטער פֿיש; דאָרים קאָנגסט איהרען בזידער אנשיפּאַס נכט צו־ריקהאַלטען; ער דיקטע איהר קאָנטראַקטס דיא האַנד אונד אייליגט דאָפֿן.

דיעס געשעהפֿט דורך יעמאַנד אנדערן פֿערבריעכען ליעס, אים זיך זעלבסט נאָך וואַר־פאַלאָמאַ בעגע־בען אונד דאָרט אן דעם רוב־מאָרדע טהיילנעהמען צו קאָנגען, וויא ליעגט היער דיא וואהרהייט? —

*(איינע פֿערוויקלונג אים וואר־פאַלאָמאַער רוב־מאָרד־פּראָצעסס.) אים וועסטרס ווירד בעריכטעט: פֿעל איזוהען ערהעבט היער דיא פֿער־האַפֿטונג דעס פּאַסט־קוטשערס יאָהאַן מאַרמאַ וויי־גען טהיילנאַהמע אן דעם רוב־מאָרדע דער פּאַסט־ליגאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ. דיעזער וואַר געטליך ביא דער פֿאָהר־פּאַסט אנגעשעללט, מיט דער ער אינמאַל נאָך וואַר־פאַלאָמאַ, דאס אנדערעמאַל וויי־דער נאָך באַלאָמאַ־פֿירער פֿאָהרען מוסטע. נין מאַכטע איין וואהלהאַבענדער בויער אין באַלאָמאַ־פֿירער בים געריכטע פֿאָלגענדע אנצייגע: „דער פּאַסט־קוטשער יאָהאַן מאַרמאַ טהיילטע מיר זעלבסט מיט, דאס ער אן דעם רוב־מאָרדע דער פּאַ־מיליע גאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ אינוואַפֿענע טהייל־גענאָממען האַבע. אלס ער מיט אייגער האַנד ביא דער האַפֿטונג יאָהאַן דעלאַ דעלאַר ענטשטע־מאַרמאַ נאַכטרוהע דיא דעלאַ, וועהרענד דער מאָר־דער אונד זיין קאָלעגע שלייך דיא ווידער־פּאַמיליע ער־מאָרדעטן.“ — נין שטעללט עס זיך זאָגאַר הערויס, דאס מאַרמאַ זיינען בעגאַנגען אייגע סוממע פֿאַן 200 גולדען אלס דאַרלעהען אנגעבאָטען, וועלכעס געלד וואַהרשיינליך נוריפֿאַן דיעזעס רוב־מאָרד־דער קאָמען. אין פֿאָלגע דיעזער אנצייגע וואַרדע מאַרמאַ נאַכטרוהע אייגענצאַנען, דיעזע אין פֿאַבע זאַכע ערהעלט אבער פֿאַלשטליך אייגע פֿערוויקלונג, דיא שיער צו לאָזען זיין ווירד. דער דיעזיגע פּאַסט־מייסטער רוסטעט געמליך אן דאס גע־ריכט אין אמטליכעס שרייבען, וואָרין עס הייסט: „וואַהרן מאַרמאַ קאָמען אן דעם רוב־מאָרדע אין וואַר־פאַלאָמאַ אינמאָלך טהיילגענאָממען האַבען, דיא אין אייגענ נאַכט, אין וועלכער דער מאָר־דער פֿאָלל־פֿירט וואַרדע, מיט דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער געפֿאָהרען וואַר. ער קאָנגסט אלזאָ דאָך אינ־מאָגליך גלייכצייטיג אין באַלאָמאַ־פֿירער אין דער וואַר־פאַלאָמאַ געוועזען זיין?“ — מאַרמאַ לייגנעט נאַטירליך פֿאַר געריכט עבענפֿאַלס זיינע טהייל־נאַהמע אין דעם פֿערבריעכען. דיא אנגעלעגענהייט ערשיינט אלזאָ דורך דיא: ווידערשפּרעכענדען אים־זאַגען זיינס באַלאָמאַ־פֿירער בייגעס אונד דעס וועפּפּיטער פּאַסט־מייסטערס אין פֿערוויקלונג דאס דער געריכטס־האַף זולבסט אין צווייפֿעלהאַפֿטע פֿער־לעגענהייט זיך בעפֿינדעט. עס איזט וואָהר מאָגליך, דאס דיא אנצייגע דעס בייגעס נכט אין וואַהרהייט בעדייטע אונד עשיא גיר אים ראַכע גיגען דען מיטשטער פֿאַלאָמאַ וויא. עס איזט אנדערזייס אבער אין מאָגליך, דאס דער פּאַסט־מייסטער דען קוט־שער וואַהל מיט דער בעפֿאָרדערונג דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער בעשטייט האבע, דיעזער אבער פֿאַן אונצעהליגען וואַכ־פּאַסטען אומגעבען איזט. וואס נישטס אבער אלל דיעזעס, וועגען אים דער לוסט אין מיט שפּרענג־פּולווער געשיללטער באַל־לאָן נעדערגעהט? מאַן קאָנגן וואַהל דאָך אין דער לוסט קיינע וואַכ־פּאַסטען אויסשטעללען. דיעזעס נייע מיטטעל דער ניהיליסטען קאָנגן נעווס נכט פֿערפֿעהלען, אים גאַנצען רוסישען ריכע דיא מיטפּסטע אונרוהע הערפֿאָרצורופֿען.

* (אַטטענטאַט געגען איינען האַכגעשטעללטען רוסישען בע־אַמטען.) געגען דען רוסישען קאַיזער, צו דעסטען פֿערזאָן מאַן נכט לייכט געלאַנגען קאָנגן, שטעהטען דיא ניהיליסטען אייגע פֿערשוואָרונג, אים מיט הילפֿע פֿון אייגעס לוסט־באַללאָנס זיך זייגער צו בעמעכטיגען. אונדערס מאַכטען זיא עס יעדאָך, וויגען זיא אייגען האַכ־געשטעללטען בעאַמטען אדער אייגען גגעגעראַל אים דעם וועגע ריימען וואַללען. דיא מאַ־כען זיא בעקאַנגטליך קיצצען פֿראָצעס, אונדעס זיא אונטער אייגענר אייגער אייס־דעגע אין זיין אמטס־ציממער דרינגען אונד איהם דענגעזעלבען איהרען דע־וואַלטער אבזייגען. זאָ ווירד אים פּעטערסבורג פֿאַם 26־טען דיעזעס טעגעגראַפֿיס: „געסטערן אים האלב 2 אוהר נאַכמיטטאַג פֿאַנד זיך אין דעם גע־ביידע דער שטאַאטס־פֿאַליציי אין מענש אין, דער זעהר פֿערזאָהלאָס אייסזאָה. ער זאָגטע: „איך האַבע אייגע דרינגענדע מיטטהיילונג צו מאַ־כען אן דען גגעגעראַל טשעפֿרען.“ נין, איזט גגעגע־ראַל טשעפֿרען דער אדיגנט דעס מינסטערס דעס אינגערן אונד שעף דער אבטהיילונג. פֿיר דיא אַפֿ־פֿענטליכע זיכערהייט. מאַן גלייבטע, דאס דער פֿרעמדע דעס גגעגעראַל פֿעללייכט אייגע פֿערשוואָ־דער־באַנד עגטדעקען וולל, וועהראַלב ער אָהנע וויטערעס אינלאַס פֿאַנד. קיים וואר ער אין דאס ציממער דעס הערן גגעגעראַלס געטרעטען, אלס ער אים דינער בריסס־טאַשע אייגען דעאָלווער צאָג אונד דענזעלבען גגעגען דען גגעגעראַל אבפֿי־ערטע. גגעגעראַל טשעפֿרען האַטטע דיא גיסטעס־גגעגעוואָרט, שנעלל דען אים דעס פֿרעמדען צו ערגרייפֿען, וואָהרד דער שיס אייגע אנדערע ריכ־טונג נאַהם. דיא קוגעל קאָנגטע דאַהער גיר דיא אי־גיאָרם דעס גגעגעראַלס דורכבאַלאַנען, דער פֿרעמ־דע וואַרד זאַלווע עגגרייפֿפֿען. זיין נאַמע איזט גי־קאָלוס זאַנקאָוסקי אונד געדאָרט אייגער אלטען פּאָלנישען אדעלס־פֿאַמיליע אים דעס גובערניאס גרודנא אן. בים פֿערדאָרט גאַב ער אַן פֿאַן אייגעס גגעוויססען פֿיל מעליקאָי צור ערמאָרדונג דעס גע־גגעראַלס געדרונגען צו זיין. דיעזער פֿיל מעליקאָי איזט געמליך אייגס וויגען דיעבשטאַהד פֿעראַר־טהיילט וואָרדען, אין פֿאָלגע דעסען ער אן גגעגע־ראַל טשעפֿרען, אלס דעס שעף דער אבטהיילונג דיעס געשעפֿט דורך יעמאַנד אנדערן פֿערבריעכען ליעס, אים זיך זעלבסט נאָך וואַר־פאַלאָמאַ בעגע־בען אונד דאָרט אן דעם רוב־מאָרדע טהיילנעהמען צו קאָנגען, וויא ליעגט היער דיא וואהרהייט? —

*(איינע פֿערוויקלונג אים וואר־פאַלאָמאַער רוב־מאָרד־פּראָצעסס.) אים וועסטרס ווירד בעריכטעט: פֿעל איזוהען ערהעבט היער דיא פֿער־האַפֿטונג דעס פּאַסט־קוטשערס יאָהאַן מאַרמאַ וויי־גען טהיילנאַהמע אן דעם רוב־מאָרדע דער פּאַסט־ליגאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ. דיעזער וואַר געטליך ביא דער פֿאָהר־פּאַסט אנגעשעללט, מיט דער ער אינמאַל נאָך וואַר־פאַלאָמאַ, דאס אנדערעמאַל וויי־דער נאָך באַלאָמאַ־פֿירער פֿאָהרען מוסטע. נין מאַכטע איין וואהלהאַבענדער בויער אין באַלאָמאַ־פֿירער בים געריכטע פֿאָלגענדע אנצייגע: „דער פּאַסט־קוטשער יאָהאַן מאַרמאַ טהיילטע מיר זעלבסט מיט, דאס ער אן דעם רוב־מאָרדע דער פּאַ־מיליע גאַלד אין וואַר־פאַלאָמאַ אינוואַפֿענע טהייל־גענאָממען האַבע. אלס ער מיט אייגער האַנד ביא דער האַפֿטונג יאָהאַן דעלאַ דעלאַר ענטשטע־מאַרמאַ נאַכטרוהע דיא דעלאַ, וועהרענד דער מאָר־דער אונד זיין קאָלעגע שלייך דיא ווידער־פּאַמיליע ער־מאָרדעטן.“ — נין שטעללט עס זיך זאָגאַר הערויס, דאס מאַרמאַ זיינען בעגאַנגען אייגע סוממע פֿאַן 200 גולדען אלס דאַרלעהען אנגעבאָטען, וועלכעס געלד וואַהרשיינליך נוריפֿאַן דיעזעס רוב־מאָרד־דער קאָמען. אין פֿאָלגע דיעזער אנצייגע וואַרדע מאַרמאַ נאַכטרוהע דיא דעלאַ, וועהרענד דער מאָר־דער אונד זיין קאָלעגע שלייך דיא ווידער־פּאַמיליע ער־מאָרדעטן.“ — נין שטעללט עס זיך זאָגאַר הערויס, דאס מאַרמאַ זיינען בעגאַנגען אייגע סוממע פֿאַן 200 גולדען אלס דאַרלעהען אנגעבאָטען, וועלכעס געלד וואַהרשיינליך נוריפֿאַן דיעזעס רוב־מאָרד־דער קאָמען. אין פֿאָלגע דיעזער אנצייגע וואַרדע מאַרמאַ נאַכטרוהע אייגענצאַנען, דיעזע אין פֿאַבע זאַכע ערהעלט אבער פֿאַלשטליך אייגע פֿערוויקלונג, דיא שיער צו לאָזען זיין ווירד. דער דיעזיגע פּאַסט־מייסטער רוסטעט געמליך אן דאס גע־ריכט אין אמטליכעס שרייבען, וואָרין עס הייסט: „וואַהרן מאַרמאַ קאָמען אן דעם רוב־מאָרדע אין וואַר־פאַלאָמאַ אינמאָלך טהיילגענאָממען האַבען, דיא אין אייגענ נאַכט, אין וועלכער דער מאָר־דער פֿאָלל־פֿירט וואַרדע, מיט דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער געפֿאָהרען וואַר. ער קאָנגסט אלזאָ דאָך אינ־מאָגליך גלייכצייטיג אין באַלאָמאַ־פֿירער אין דער וואַר־פאַלאָמאַ געוועזען זיין?“ — מאַרמאַ לייגנעט נאַטירליך פֿאַר געריכט עבענפֿאַלס זיינע טהייל־נאַהמע אין דעם פֿערבריעכען. דיא אנגעלעגענהייט ערשיינט אלזאָ דורך דיא: ווידערשפּרעכענדען אים־זאַגען זיינס באַלאָמאַ־פֿירער בייגעס אונד דעס וועפּפּיטער פּאַסט־מייסטערס אין פֿערוויקלונג דאס דער געריכטס־האַף זולבסט אין צווייפֿעלהאַפֿטע פֿער־לעגענהייט זיך בעפֿינדעט. עס איזט וואָהר מאָגליך, דאס דיא אנצייגע דעס בייגעס נכט אין וואַהרהייט בעדייטע אונד עשיא גיר אים ראַכע גיגען דען מיטשטער פֿאַלאָמאַ וויא. עס איזט אנדערזייס אבער אין מאָגליך, דאס דער פּאַסט־מייסטער דען קוט־שער וואַהל מיט דער בעפֿאָרדערונג דער פּאַסט נאָך באַלאָמאַ־פֿירער בעשטייט האבע, דיעזער אבער

דאָרים קאָנגסט איהרען בזידער אנשיפּאַס נכט צו־ריקהאַלטען; ער דיקטע איהר קאָנטראַקטס דיא האַנד אונד אייליגט דאָפֿן.

פֿינפֿאַנצדיאַנצייגסטעס קאַפּיטעל.

נין זעהען ווי, וואס וועהרענד דער גראָפֿאַרטונגן מאַהל־צייט אים הויז דעס אנדיאָסס III. פֿאָרגעפֿאַלען.

אלס דרווזס אין דאס הויז דעס אנדיאָסס III. געטרי־טען וואר, קאַם איהם דיא הויז־פּאַסטער יולא עגגעגען, בעגריסט איהן פֿריידיג אונד מאַכטע איהם פֿאָרוויסס, דאס ער איהר הויז געמעהרן, דאס ער שאָן לאַנגע זיך איהר נכט געזייגט האַבע. — „איזט עס פֿעללייכט בייא דער הייזגען יונגער אייגע מוטטער, דיא־ענגען צו מיידען, וועלכע דיא אס לייגסטען זעהען?“ פֿראַגט יולא.

„נין! (אַנטע דרווזס) איך מיידע גיעמאַלס מיינען פֿייגער אדער אייגע פֿייגדען.“

„דאַרף דיך יולא צו דייגען פֿייגדגען צעהלען?“

„וועלבסט פֿר דען קאַייזר וועדע עס אייגע עהרע (אַנטע דרווזס וויצציג), אייגע זאָ לייבענסווערדיג פֿייגדען צו בעזיצען.“

„אַה! וויא דוא מיינער פֿראַגט אויסגו־ווייגען פֿער־שעמהפֿט; נין, וואַרטע, איך ווערדע דיר אייגע בעגריגע פֿראַגע אַנטגעגען, אייך וועלכע דוא בעגריגע אנטוואָרטען מוסט: איזט עס וואהר, דאס דוא אין בעוואונדערער פֿאַן דאָרים בזיט?“

„וועלכער יונגע מאַנן ווירד אייגע זאָלכע שאַנהייט נכט בעוואונדערן?“

„דוא בזיט זאָ שליפֿפֿיג, וויא אין גלאַטטער פֿיש; דאָרים קאָנגסט איהרען בזידער אנשיפּאַס נכט צו־ריקהאַלטען; ער דיקטע איהר קאָנטראַקטס דיא האַנד אונד אייליגט דאָפֿן

אין ענדע נעהמען. מאנכע גלייבען, דאס דורך דיזען ערלאס דען אַרטהאַראַקסען איין געוויסענס-צוואנג אויפערלעגנ ווידדע, דענען דיא טרענגונג פאַן גון אב זא ציעמליך צור אונמאָגלעכקייט גע-מאכט וואורדע. דעם איזט ניכט זא, איך האבע וואהל דאס רעכט ניכט, צו אונטערזוכען, אב איינע טרענגונג אים רעליגיאזער איבערצייגונג אדער אים צאנק. איגר הערשוכט אנגעשטרעכט ווירד. אל-ליין זא פעל איזט דאך געוויס, דאס דיא ווירקלעכען אַרטהאַראַקסען ווערענער פאללער 10 יאהרע צייט געגען האסטען, זיך פאַן דען קאָנגרעסלערן צו טרענגען. איר הייטיג ניכט איזט געוואהן, איזט קיין אַרטהאַראַקס. ווער ערסט עפעצט נאך 10 יאה-רען מיט דער טרענגונג אייפטרעטט, דער טהוט דיעס געוויס ניכט אים רעליגיאזער איבערצייגונג, זאנדערן אים אנזיבערען אבזכסען. ווייל מאן איהן ניכט צום פאַרשטעהער געוועהלט אדער ווייל ער קיינע קלטס-שטייער צאהלען וויל. זאל-כען לייטען מיס מאן וואהל דאך דיא טרענגונג ערשיערען, דאמיט זיא ניכט אים אונגעאָגענהייט, איבערמוטה אונד צאנק-זוכט דיא געמיינדען צו גיזדע ריכטען?- דיא הערען סעמינאר-פּראָפעס-סאָרען נאטירלך דעם קולטס-מיניסטער מיט פעלעם וואהלגעפאַללען בייפאַלל. דא דיעזע מיססען ערט זיא זעהר פאַסעניר וואָרען. ווער מיססען יעצאָך ווייטער-האלט הערפאַרהעבען, דאס דער נייע מיניסטער-יאל-עלאס פיר דיא אַרטהאַ-דאַקסען יא איינען געוויסענס-צוואנג עגטאהלטע, דעם מיט קרעפטען עגטגעגנגעאַרבייטעט ווערדען מוס! דער מיניסטער מינט, דאס דיא וואהרען אַרטהאַראַקסען יא בזיהער צייט גגען האסטען, דיא טרענגונג צו פאַללגעען: הייט ע קאַן אלזא דיא טרענגונג נור נאך אים הערדש- אונד צאנק-זוכט, ווא אים אנדערן אונזיבערן גיזדען, אנגעשטרעבט ווערדען. דעם איזט אבער ניכט זא, עס איזט יא פאַר אללעס מאגלך. דאס פעלע אַרטהאַראַקסען עבען ערסט דורך אויפנאהמע איגעס סעמינאַרסטען צום האבבגער אים אוסטשטעס אים דער גגעמיגדע זיך פעראנלאסט פוהלען ווערדע. וואס אומער דיעזע בזיהער זיך געפאללען לעסען, זא מוס עס דאך גגען אהרע איבערצייגונג זיין, אין „איסרי יהודה" דיא עגטשיידונגען דיעזער יונגען „סעמינאר-האבבגער" אנגעערקענגען. דאס איזט איגעס. צווייטענס מוס עס יא יעדעס גע-שטאטטע בלייבען, „תשובה" צו טהון, נעהמען ווייטאן, דאס איגע אַרטהאַראַקסע פאַרטיא פאַר אַרטיא 2 יאהרען דיא טרענגונג פאללצאגען האטטע. דיא בלייבע אלזא 8 יאהרע אים פערבאגע דער מיטטער-געוויגדע, טהאט זאראגן „תשובה" אונד שלאס זיך דער אַרטהאַראַקסע אן. ווער זאָלל אהר הייפיר עמאנציפאציאן צור אונגהטע דעם טיפעלס איר-גגעם קאָנגרעסעס ווידדע מאכען. רומעגען וואר ניכט זא ליבעראל. דיעס ליעס זיך ערסט אלס קאַ-נגרעס ערקלערען, וועהרענד עס מיט דער מיזענע-מאל אין אוסזיכט געשטעללטען יידען-עמאנציפאַ-ציאָן ליידער נאך אממער אָגגערט.

* (גראַף קאַלנאָקי.) אינזער נייער איינוועהנער מיניסטער, וועלכער יעטצט וועגען אבשיעדס-נאהמע אין פעטערסבורג איזט, ווירד זיי-גע ריקרייזע נאך ווען אבער בערלין גגעהמען, אים זיך דאַרט איך מיט דעם פּרייסען בייסמארק צו בע-שפּרעכען. אינזערע פּאַראוזעזעצונג, דאס גראַף קאַלנאָקי שאָן אלס מיניסטער אין פעטערסבורג אונד אין בערלין נאך ווייטגעס אבצימאכען האט, בעשטעטיגט זיך אלזא.

* (דיא אונרוהען אין זיד-דאַלמאַציען) דויערן נאך אממער פאַרט. זא ווירד איס ווען גגעמעלדעט, דאס עס אם 16-טען אונד 17-טען דיעזעס אונייט פאַן דען אַרטשאַפ-טען גאַטקא אונד פּלאַנינא-אילוא צווישען דען „ווייבער-באַנדען" אונד דעם מיליטער צו ווידער-האַלטען צוזאַממענשטאָסען גגעקאָממען. פאַן דען ווייבערן זינד 30 מאַנן גגעפאַללען, ווערהענד דאס מיליטער בלאס 7 מאַנן איינבוססט, אללגגפאַללס זינד עס קיינע גגעאַרטיגע ווייבער-באַנדען, דיא עס וואגען, מיט דעם מיליטער פאַרטליכ שלאַכ-טען צו פּיהרען. מאַן זוכט עבען דיא רעוואָלוציאָן אין זיד-דאַלמאַציען צו פערטשיען, ווענהאַלב דיא אַרבשטגערשען מיט דעם מיליטער „ווייבער-באַנדען" בעלעגגט ווערדען. מיט דיעזער פערטשיגג איזט אבער ליידער ווענג גגעטהאַן. הייטזוטאָג איזט, דיא רעוואָלוציאָנערע בעוועגגג מיט איינעס שלאַגג צו ערדרוקען, דאמיט זיא ניכט אממער ווייטער אים זיך גרייפט.

* (דער אַלטעסטע יודע אין אינגאַרן גגשטאַרבען.) איס פאַלל-וואר (מאַלגאַר האַמיטאַט) ווירד בערייכטעט: דיע-זער מאַנן שטאַרב דער הערר לעאָפאָלד גגאַ-אים אלטער פאַן 104 יאהרען. דערזעלבע וואר אים יאהרע 1777 גגעבאָרען, צור צייט, אלס מאַריא טהע-רעזיא רגגערטע, זא לעבטע ער ווערהענד דער רעגערונג פאַן פאַלגגגדען 5 מאַנארכען: יאָזעף II. לעאָפאָלד II, פּראַנץ I, פערדינאַנד V, אונד פּראַנץ אזעף I. ער האט נאך גאַפאָלגאַן I פער-זאָנלך גגזעהען אונד צוואר אין שאָנבּרונן אים יאהרע 1809. אים יאהרע 104 וואר לעאָפאָלד גגאַ-בערייטס ליעפעראוט דער עסטערייכישען אַרמעע. ער הינטערלעס איגע ווייטע אים אלטער פאַן 103 יאהרען אונד צוויא קינדער, עדעס אים אלטער

פאָלליעטאָן.

אים איינער אונטערגאַנגגען וועלט.

(45-טע פאָרטשעטצונג.)

„נוט! (זאגט אלקימאָ) זאָ וואָללען וויר ביידע אונטערנעהמען. אבער וועגען דיא מיר פערשייסענס, דאס דיא דייגע אבייכט ניכט צור אויספּוהרונג בייגגעס, קאָגגען וויר ביידע גגעגען איגאַנדער גגט פאַרטקרייסטיגן. האט אלקע. מאגיר דיך ניכט פאַן דער נאָטהווענדיגקייט איבערצייגגט, דאס ווייר אגגטער איגאַנדער איגגע זיין מיססען? האט ער דיר ניכט בעוויעזגן, דאס עס וויגגע איגט, דאס פאַרלך צו מיגגען, דאמיט ווייר דאגגיא גגט לעבגען אונד גגעגגעס קאָגגגען? דיא הייגדגגשע רעליגיאָן איגט דיא אלטעסטע דער וועלט, אן וועלכע איך אבראהאַם עלטערן גלויבגען. ווייללסט דוא גגן קלגגער יגגן אלס דיא אלטעגן?"

„דוא בגגט איגן נאַרר! (ייעף מאָגאָאיגן) וועהע! איך קאָגגגטע דיגגגן מגגד איך עגגד שגגמם מאכגגן, אבער איך איבערלאַסט דאס אגגדערגס וואהרגגן איגגגיגגגן גאָגגגטע, דער דגגן מגגד אגגדערער פיגגדע פערשגגמגגן מאכגגן! גגע. דגגן! שגגד, וואס דוא ווילגגסט: ווער פיגגכגגן דיך גגכגגם. גאָגגגטע איגגט מיגגט אגגגגן!"

אלס אלקימאָ וועגגגגגן, זאגגגטע אגגטיפאס: „איך ווייס גגכגגם, וויא מיר פלאַטגגלך גגעוואָרדגגן. איגגע מיגגכע אהגגגגג